

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра музичного мистецтва**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту

М.І.Антоненко

_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФОРТЕПІАНО»**

освітній рівень бакалавр

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність
(спеціалізація) 025 «Музичне мистецтво»

освітня програма «Музичне мистецтво. Вокал»

тип дисципліни обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: Виноградов Д. Г. – старший викладач кафедри музичного мистецтва ННІ «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол від 16 жовтня 2020 року № 1/2

Завідувач кафедри музичного мистецтва

Марченко В.В.

Погоджено:
Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	10	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	300		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	1-3	Лекції:	-	4
Семестр:	1-5	Практичні заняття:	92	6
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	1	Семінарські заняття:	-	-
самостійна робота:	2	Самостійна робота:	208	
Форма підсумкового контролю:	екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у кафедри музичного мистецтва, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Вокал, Сольфеджіо, Гармонія,	Історія зарубіжної музики, Вокальний ансамбль, Диригування

Мета вивчення дисципліни: розвиток музично-творчих здібностей студента на основі базових знань в області музичного мистецтва для формування та розвитку практичних знань, вмінь та навичок гри на музичному інструменті.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / менеджерській / лекторській / звукорежисерській практичній діяльності.

ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення

дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 14	ПРН 11	ПРН 5	ПРН 17
ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ПРН 14	ПРН 11	ПРН 5	ПРН 17
ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 14	ПРН 11	ПРН 5	ПРН 17
ЗК 12. Здатність працювати автономно.	ПРН 14	ПРН 11	ПРН 5	ПРН 17
ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 14	ПРН 11	ПРН 5	ПРН 17
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	ПРН 14	ПРН 12	ПРН 8	ПРН 17
СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.	ПРН 14	ПРН 12	ПРН 8	ПРН 17
СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 14	ПРН 12	ПРН 8	ПРН 17
СК 9. Здатність розуміти основні шляхи	ПРН 14	ПРН 12	ПРН 8	ПРН 17

інтерпретації художнього образу.				
СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.	ПРН 14	ПРН 12	ПРН 8	ПРН 17

Зміст навчальної дисципліни

Розділ I.

Тема 1. Вивчення гами C-dur (пряма гама , коротке арпеджіо, довге арпеджіо, акорди, Д7) , етюд. Постановка рук.

Тема 2. Вивчення арпеджіо в гамі C-dur. Робота над аплікатурою та нотним текстом в етюді. Оволодіння штрихами non legato, legato.

Тема 3. Робота над технічними проблемами в гамі. Вивчення аплікатури в акордах гами. Робота над динамікою та фразою в етюді.

Тема 4. Робота над штрихами, рівністю звуку, постановкою руки в гамі. Подальше вдосконалення піаністичних навичок студента, робота над звуком, фразуванням.

Розділ II

Тема 1. Визначення форми етюда, кульмінації та динаміки. Гра гами з різними акцентами, різними штрихами. Агогіка в етюді.

Тема 2. Розкриття темпу та характеру в етюді. Детальна праця над кожним реченням в етюді. Опрацювання динамічного плану в етюді.

Тема 3. Контрольне виконання гами. Цілісність форми, відчуття темпу в етюді. Взаємовплив художнього і технічного компонентів у роботі над етюдом. Гра етюду напам'ять.

Тема 4. Робота над грамотним прочитанням нотного тексту в ансамблі. Особливості поліфонії: робота над темою, голосами, аплікатурою.

Розділ III

Тема 1. Спрямованість роботи над поліфонією: штрихами, інтермедією, протискладненням. Оволодіння навичками кантилену у процесі роботи над ансамблем.

Тема 2. Робота над ритмом в поліфонії. Визначення динаміки в ансамблі. Робота над звуком, фразуванням, виконавськими прийомами. Виразне інтонування фраз. Окрема робота над партіями правої та лівої рук поетапно.

Тема 3. Розв'язання інтонаційних, ритмічних , піаністично-виконавських проблем в поліфонії. Характер, динаміка, художньо-образний аналіз ансамблю. Особливості фразування кожного з елементів в поліфонії. Праця над темповою організацією та єдністю темпу в поліфонії.

Тема 4. Вивчення поліфонії напам'ять, Гра ансамблю в чотири руки (з викладачем). Знайомство з різними видами педалі. Розкриття образного змісту в ансамблі.

Розділ IV

Тема 1. Робота над особливостями стилю, жанру творів. Підготовка студента до диференційованого заліку. Вивчення програми напам'ять.

Тема 2. Вміння самостійно аналізувати помилки, слуховий аналіз та контроль своєї гри з боку студента. Пошук якісного звуковидобування з відчуттям кульмінації та художньо- образного змісту творів. Відчуття цілісності форми та агогіки в творах.

Тема 3. Вивчення мінорної гами ля мінор. Праця над аплікатурою, штрихами. Вивчення окремими руками аплікатури в арпеджіо та акордах гами. Аналіз тексту в етюді. Виховання навичок раціонального та осмисленого використання аплікатури. Оволодіння штрихом staccato.

Тема 4. Вдосконалення виконавських навичок студента на підставі роботи над етюдом . Робота над фразуванням, штрихами, виконавськими прийомами. Вивчення

окремими руками акордів (аплікатури, штрихів) в гамі a-moll.

Розділ V

Тема 1. Виховання навичок грамотного прочитання нотного тексту: уважне ставлення до аплікатури, запису, артикуляції пауз, мелодичних та інтонаційних ліг. Розвиток технічних навичок в роботі над гамою та етюдом . Оволодіння штрихами *pop legato, legato*.

Тема 2. Подальше вдосконалення піаністичного апарату студента на основі опанування гам, арпеджіо, акордів. Зосередженість уваги студента на вимогливості до якості звуку видобування , оволодіння навичками техніки у процесі роботи над етюдом. Вивчення етюду в швидкому темпі та робота над загальним характером.

Тема 3. Різні методи роботи над технікою в етюдi: пунктиром штрихом, стаккато, відпрацьовування в середньому темпі. Гра гами з різними акцентами, в різних темпах, різними штрихами. Вивчення напам'ять у повільному темпі та охоплення форми в цілому на прикладі етюда.

Тема 4. Вникнути в характер та швидкий темп етюда, зрозуміти та виділити мотиви, фрази, речення, періоди, частини. Праця над кожним епізодом та поєднання всіх частин етюду. Опрацювання динамічного плану та підготовка до контрольного уроку. Гра програми напам'ять.

Тема 5. Підготовка студента до контрольного уроку з обов'язковим виконанням мінорної гами та етюду. Самоконтроль, вміння слухати свою гру, аналізувати її, вміння працювати самостійно, економно, розумно.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	прак	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ I.					
Тема 1.				4	10
Тема 2.				4	10
Тема 3.				4	10
Тема 4.				6	10
Залік					
Разом за розділом				18	40
Розділ II.					
Тема 1.				4	10
Тема 2.				4	10
Тема 3.				4	10
Тема 4.				6	10
Залік					
Разом за розділом				18	40
Розділ III.					
Тема 1.				4	10
Тема 2.				4	10
Тема 3.				4	10
Тема 4.				6	10

Екзамен					
Разом за розділом				18	40
Розділ IV.					
Тема 1.				4	10
Тема 2.				4	10
Тема 3.				4	10
Тема 4.				6	10
Залік				18	40
Разом за розділом					
Розділ V.					
Тема 1.				4	10
Тема 2.				4	10
Тема 3.				4	10
Тема 4.				4	10
Тема 5.				4	8
Екзамен					
Разом за розділом				20	48
Усього годин				92	208

4. Організація самостійної роботи студентів

На кожну з тем курсу програма передбачає самостійну роботу у кількості годин згідно структури курсу. Самостійна робота передбачає опрацювання та засвоєння навчального матеріалу (оволодіння музичним інструментом, робота з нотами, застосування інноваційних технологій тощо). Викладач визначає зміст самостійної роботи студентів і спрямовує їх діяльність на засвоєння навчального матеріалу, акцентує увагу на головних питаннях дисципліни «Музичний інструмент (фортепіано)» пропонує питання для самоконтролю. Це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять, і проводиться з метою ретельного опрацювання та закріплення навчального матеріалу.

Ефективність занять залежить від умінь викладача правильно визначити індивідуально-психологічні особливості студента. рівень його музично-естетичного розвитку, ступінь володіння музичним інструментом.

Для самостійної роботи студентів використовуються два типи завдань. Завдання теоретичного характеру, які недостатньо ґрунтовно розглянуті в межах індивідуальних занять, виносяться для самостійного опанування студентом. Студент має опрацювати літературні джерела та бути готовим до відповіді на поставлені питання під час проведення занять. Завданнями практичного характеру є опанування певними піаністичними навичками та вміннями. Під час самостійних занять студенти не тільки освоюють твори в художньому і технологічному аспектах, але і проводять порівняльний аналіз різних редакцій, різних інтерпретацій творів , використовуючи аудіо та відео ресурси Інтернету, бібліотеку тощо.

Контроль за самостійною роботою студента здійснює викладач на кожному занятті, перевіряючи рівень засвоєння музичних творів. Підсумковий контроль здійснюється під час контрольних заходів у відповідності до робочих навчальних планів (контрольний урок, диференційований залік, іспит). Критерії оцінювання самостійної роботи студентів збігаються із загальними критеріями оцінювання навчальних досягнень студенті.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

	Вид роботи і критерії оцінювання	Кількість балів
.	Участь у семінарі: <ul style="list-style-type: none"> • підготовка; • активність; • креативність та ініціатива. 	5 балів – одне заняття; денна форма навчання – до 40 балів;
.	Завдання самостійної роботи репродуктивного рівня: <ul style="list-style-type: none"> • повнота, послідовність і точність. 	2 бали – одне завдання
.	Завдання самостійної роботи творчо-критичного рівня: <ul style="list-style-type: none"> • повнота, послідовність і точність; • креативність і оригінальність виконання. 	10 балів – одне завдання
.	Екзамен <ul style="list-style-type: none"> • повнота, послідовність і точність; • креативність і оригінальність мислення. 	До 40 балів
.	Разом:	100 балів

5.1. Політика курсу

Звертається особлива увага на відвідування студентами занять (за це здобувач освіти отримує перших 50 балів), підготовку запропонованих завдань самостійної роботи, участь у конкурсі «Найкраще запитання до викладача» на кожному занятті, творчий підхід до вирішення проблемних ситуацій, уміння застосовувати теоретичні знання при накресленні (моделюванні) шляхів розв'язання таких ситуацій, активна участь у мікрОВикладаннях (ділових іграх), де передусім оцінюється вміння активізувати навчально-пізнавальну діяльність учасників педагогічної гри, зокрема шляхом постановки проблемних запитань до виконавців тих чи інших ролей.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Розділ 1							Розділ 2							Модул. контр.	Підс. контроль (екзамен)	Сума
Поточний контроль							Поточний контроль									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100	

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано. М.: Музыка, 1978. 289 с.
2. Брянская Ф.Д., Баренбойм Л.А. Формирование и развитие навыка игры с листа в первые годы обучения. М.: Музыка, 1971.
3. Гинзбург Л.М. О работе над музыкальным произведением. М.: Музыка, 1981. 143 с.
4. Корто А. Рациональные принципы фортепианной техники. М.: Музыка, 1966. 108 с.
5. Либерман Е.Я. Работа над фортепианной техникой. 3-е изд. М.: Фигаро-центр, 1996. 132 с.
6. Либерман Е. Я. Творческая работа пианиста с авторским текстом. М.: Музыка, 1988. 236 с.
7. Люблинский А.А. Теория и практика аккомпанемента. Методологические основы.: Музыка, 1972. 80 с.
8. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепианной игры. М.: Музыка, 1982. 300 с.
9. Организация самостоятельной работы учащихся в классе специального фортепиано: Метод. рекомендации / сост. В.С. Кудрявцева. Минск, 1979.
10. Савшинский С.И. Работа пианиста над музыкальным произведением. Л.: Музыка, 1964. 187 с.

Додаткові

1. Савшинский С.И. Работа пианиста над техникой. Л.: Музыка, 1968. 108 с.
2. Смирнов М.А. О развитии первоначальных навыков аккомпанемента у юных музыкантов // Ребенок за роялем. М., 1981. С. 215 -221.
3. Технічні засоби навчання в курсі фортепіано: Методичні рекомендації / Сост. Клин В.Л. Київ: ДУК ім. А.Є. Корнейчука, Кафедра ф-но, 1982.
4. Шмидт-Шкловская А. А. О воспитании пианистических навыков. Л.: Музыка, 1985. 70 с.
5. Щапов А.П. Некоторые вопросы фортепианной техники. М.: Музыка, 1968. 248 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
2. <http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського.
3. <http://www.tnpu.edu.ua> – веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка.
4. <http://bibliotoud.ru/>– сайт бібліотеки наукової і студентської інформації.

Доповнення та зміни, внесені до робочої програми